

มณฑป กรุดเจริญ เรียบเรียง

"หมื่น" หรือ หมื่นชั้น หรือ หมื่นหัว หรือ หมื่นแกง เป็นสมุนไพร มีเหง้าสีเหลือง อมส้ม ประเภทพืชล้มลุก มีเหง้า หรือหัวอยู่ใต้ดิน มีการศึกษาพบว่า หากรับประทานหมื่นพร้อมกับอาหารจะช่วยป้องกันมะเร็งในลำไส้ รักษาแผลในกระเพาะอาหารและลำไส้ แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ และยังช่วยเจริญอาหารด้วย หมื่นยังมีผลดีต่อผิวหนัง คือ ช่วยรักษาโรคผิวหนัง แก้อาการผื่นคัน รักษากลากเกลื้อน รักษาแผลสด และยังมีสรรพคุณในการรักษาโรคอหิวาต์ คนไทยนิยมใช้เหง้าหมื่นทั้งสดและแห้งในการแต่งกลิ่น และสีในอาหารโดยเฉพาะอาหารปักษีได้ นิยมนำมาใช้ในแกงต่างๆ

จากความนิยมบริโภคหมื่นในพื้นที่ภาคใต้ทำให้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมื่นชั้นปลอดสารพิษ โดยกลุ่มเกษตรกรบ้านวังขุม ม.5 ต.เขาวง อ.บ้านตาขุน จ.สุราษฎร์ธานี มีแนวคิดร่วมกันปลุกหมื่นและดำเนินการจัดตั้งกลุ่มขึ้น เพื่อผลิตหมื่นปลอดสารพิษไว้บริโภคและจำหน่ายเป็นรายได้เสริม ในช่วงเริ่มปลุกยางพาราหรือปาล์มน้ำมันใหม่หลังจากโค่นต้นยางเก่าที่หมดสภาพทิ้ง ซึ่งเป็นช่วงที่เกษตรกรจะไม่มีรายได้ การปลุกหมื่นแซมในสวนช่วงนี้ จึงเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์และมีรายได้ระหว่างรอการเติบโตของยางพาราหรือปาล์มน้ำมัน

ในการเตรียมพื้นที่ปลุกหมื่นปลอดสารพิษ วินัย ฤทธิกุล ประธานกลุ่ม อธิบายว่า เป็นข้อตกลงของกลุ่ม ต้องคัดเลือกแปลงที่ไม่ใช้สารเคมีมาเป็นระยะเวลา 2 ปี เมื่อตรวจสอบแล้วจึงทำการไถพรวนและปลุกพืชปุ๋ยสด หลังจากไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสดแล้ว 10-15 วัน จึงทำการปลุกหมื่น โดยใช้เหง้า หรือหัว ปลุกระยะห่างประมาณต้นละ 30 ซม. ระหว่างแถวห่างประมาณ 80 ซม. วินัย บอกว่า ระหว่างปลุกหมื่นจะไม่มีการใช้สารเคมีใดทั้งสิ้น จะให้แต่ปุ๋ยอินทรีย์เท่านั้น ซึ่งได้รับความรู้การผลิตปุ๋ยหมักจากสารเร่งชุปเปอร์พด.1 และการผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากสารเร่งชุปเปอร์พด.2 จากสถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี ซึ่งสามารถทำได้เองช่วยลดต้นทุนการผลิต โดยใช้ปุ๋ยหมักหว่านในแปลง อัตราประมาณ 500-1,000 กก./ไร่

ที่บ้านวังขุมเป็นเขตพื้นที่สวนผลไม้ มีการจัดงานวันผลไม้บ้านวังขุมทุกๆปี ผลไม้ที่เหลือทิ้งจากในสวนมากมายสามารถนำมาเป็นวัสดุหลักในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำต้นทุนต่ำ ที่กลุ่มดำเนินการผลิตและใช้เองภายในกลุ่ม โดยใช้ผลไม้ 40 กก. กากน้ำตาล 10 กก. น้ำ 10 ลิตร หมักกับสารเร่งชุปเปอร์พด.2 1 ชอง ใช้เวลาหมักประมาณ 7 วัน ได้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ จำนวน 50 ลิตร เมื่อต้นหมื่นอายุได้ประมาณ 1 เดือนเศษ ให้ฉีดพ่นทุกๆ 7-10 วัน โดยเจือจางกับน้ำอัตรา 1:500 หลังจากต้นหมื่นออกดอกจะหยุดการเจริญเติบโตจึงเลิกฉีดพ่นปุ๋ยอินทรีย์น้ำ นอกจากนี้จะต้องด้ายหญ้าในแปลงปลุกประมาณ 3 เดือนต่อครั้ง เมื่อปลุกหมื่นได้ประมาณ 9-10 เดือน ก็สามารถขุดไปจำหน่ายได้

สำหรับคุณภาพและราคาของหมื่น วินัย บอกว่า หมื่นที่ทางกลุ่มปลุกโดยการให้ปุ๋ยอินทรีย์ได้รับรองคุณภาพสมุนไพรไทยจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ มีแฉงหรือแขนงขนาดใหญ่ น้ำหนักดี ได้ผลผลิตประมาณ 2,500-2,700 กก./ไร่ จำหน่ายได้ราคาแพงกว่าหมื่นที่ปลุกโดยใช้สารเคมี เกษตรกรมีรายได้ประมาณ 20,000-30,000 บาท/ไร่ ซึ่งเริ่มแรกเมื่อรวมกลุ่ม ขายได้กิโลกรัมละ 6 บาท ปัจจุบัน มารับซื้อที่กลุ่ม กิโลกรัมละ 17 บาท ขึ้นอยู่กับราคาของตลาดและต้นทุนการผลิต ถ้าหากทำเองภายในครอบครัวไม่จ้างแรงงานก็จะได้กำไรมาก นอกจากการจำหน่ายเป็นหมื่นสดแล้ว ทางกลุ่มยังเพิ่มมูลค่าโดยการแปรรูปผลผลิต ทำหมื่นผง หมื่นผงแคปซูล หมื่นอบแห้ง จำหน่ายปลีกและส่งโรงงาน บริษัท ร้านค้า โรงพยาบาล เพื่อนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรต่างๆ

การใช้ประโยชน์จากสมุนไพรกำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในยุคปัจจุบันที่คนหันมาสนใจรักษาสุขภาพโดยใช้ผลผลิตจากธรรมชาติมากขึ้น หากมีพื้นที่ว่างปลุก หมื่น สมุนไพรสารพัดประโยชน์อีกชนิดหนึ่ง ก็น่าสนใจไม่น้อยเหมือนกัน...

สนใจขอคำแนะนำวิธีการเพาะปลูกหรือต้องการหัวหมื่นสำหรับขยายพันธุ์ และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากหมื่น ติดต่อ วินัย ฤทธิกุล ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหมื่นชั้นปลอดสารพิษ ม.5 ต.เขาวง อ.บ้านตาขุน จ.สุราษฎร์ธานี โทร.089 971 6318 ส่วนสารเร่งชุปเปอร์พด.1 และ 2 ติดต่อได้ที่ สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัด ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม กรมพัฒนาที่ดิน โทร.02 579 8515

